

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การฟังเป็นกิจกรรมที่มีอิทธิพลมากมายในชีวิตประจำวันของมนุษย์ เราใช้เวลาในการสื่อความหมายด้วยภาษาส่วนใหญ่ไปในการฟังและการพูด จากการศึกษาของ แรังกิ้น¹ (Rankin) พบว่า ชีวิตประจำวันของมนุษย์เราจะต้องมีความสัมพันธ์ติดต่อกับสื่อสารซึ่งกันและกัน และจะต้องอุทิศเวลาร้อยละ 45 สำหรับการฟัง ร้อยละ 30 สำหรับการพูด ส่วนเวลาที่เหลือใช้ไปในการอ่านและการเขียน

การฟังเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ การเรียนรู้ขึ้นอยู่กับความสามารถ ความไวในการรับรู้ของประสาทสัมผัสของแต่ละบุคคล การฟังเป็นกิจกรรมการรับรู้ ความเข้าใจเข้า (Receptive Activity)¹ เช่นเดียวกับการอ่าน ส่วนการพูดและการเขียน เป็นกระบวนการที่ความรู้ ความคิด ความเข้าใจออกจากตัวบุคคล (Expressive Activity) ดังนั้น บุคคลใดจะมีความรู้ความเข้าใจมาก บุคคลนั้นก็จะต้องได้เรียนรู้มาก มีการรับรู้ (Perception) อย่างกว้างขวางได้ฟังมากและอ่านมาก นักเรียนใช้การฟังเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนรู้ การเรียนในแต่ละวิชาในแต่ละระดับการศึกษาจะใช้เวลาเรียนด้วยการฟังแตกต่างกันไปตามระดับความสำคัญ ความต้องการประสบการณ์ การปฏิบัติการของแต่ละวิชา สำหรับระดับประถมศึกษาต้องการฝึกทักษะทางภาษาทั้งการฟัง การพูด อ่านและเขียน เพื่อให้เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ขั้นต่อไป ในการฝึกทักษะเหล่านี้จะต้องฝึกให้สอดคล้องกับพัฒนาการและความพร้อมของเด็ก ซึ่งจะต้องฝึกทักษะการฟังและการพูดก่อน แล้วจึงพัฒนาประสบการณ์ทางภาษาค้นอื่นให้แก่เด็กเรียนต่อไป ถ้าทักษะการฟังซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานไม่พัฒนาไปเท่าที่ควรจะเกิดปัญหาในการฝึกทักษะอื่นๆ เช่น การพูด จะพบว่าบุคคลที่เป็นใบ้พูดไม่ได้ (Totally Deaf Persons) ส่วนใหญ่ เกิดจากช่วงเวลาในการรับเสียง (Sense of Hearing) นกพร่อง หรือไม่ทำงาน คือหูตึงหรือหนวกเพราะฟังไม่ได้ ทำให้สมองได้รับการติดต่อกับ

¹ กรมสามัญศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือเนื้อหาสาระศึกษาภาษาไทย พระนคร : สุรสภา, 2507.

น้อยลง ลมอองจึงไม่สามารถจะทำงานได้เต็มความสามารถ¹ การพูดของเด็กหูตึงจึงไม่เจริญงอกงามเท่าที่ควร

ระยะเวลาความสนใจของเด็ก จะเพิ่มขึ้นตามอายุที่มากขึ้น ดังนั้นระยะเวลาความสนใจ (Span of Attention) ของนักเรียนเล็ก ๆ จึงสั้นกว่าระยะเวลาความสนใจของนักเรียนที่มีอายุมากกว่า ทำให้ครูผู้สอนในชั้นเด็กเล็ก ต้องเปลี่ยนกิจกรรมการสอนบ่อย ๆ โดยให้นักเรียนกระทำกิจกรรมอื่นแทนกิจกรรมการฟังบ้าง นักเรียนระดับมัธยมศึกษาจึงน่าจะมีการใช้เวลาเรียนด้วยการฟังมากกว่าระดับประถมศึกษา ดังนั้น การศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการใช้เวลาเรียนด้วยการฟังของนักเรียนทุกระดับที่ปฏิบัติกันอยู่ในปัจจุบันว่า นักเรียนจะมีการเรียนด้วยการฟังเป็นร้อยละ เท่าใดของเวลาเรียนทั้งหมด และการเปรียบเทียบว่านักเรียนระดับใดจะใช้เวลาเรียนไปในการฟังมากกว่ากันน่าจะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงสภาพการเรียนการสอน การจัดและใช้เวลาเรียนให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

ปัญหา

การวิจัยเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบ การใช้เวลาเรียนด้วยการฟังในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา นั้น มีความมุ่งหมายที่จะทดสอบสมมติฐานที่ว่าโดยทั่ว ๆ ไปแล้ว นักเรียนระดับมัธยมศึกษาจะใช้เวลาเรียนด้วยการฟังมากกว่าระดับประถมศึกษา

ในการทดสอบสมมติฐานดังกล่าว จะทำให้ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงวิธีวัดเวลาเรียนด้วยการฟังโดยทั่วไปของนักเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ทำให้ทราบสภาพที่แท้จริงของการสอนในสองระดับการศึกษาของประเทศไทยว่า นักเรียนใช้การฟังเป็นร้อยละ เท่าใดของเวลาเรียนทั้งหมด

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้จะได้เปรียบเทียบเวลาเรียนของนักเรียนในระดับประถมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2512 ในจังหวัดพระนครและธนบุรีว่า เป็นเวลาเรียนที่ใช้ไปในการฟังโดยทั่วไปมกน้อยกว่ากันอย่างไร ไม่จำกัดว่าจะเป็นวิชาใดโดยเฉพาะเจาะจง และ

¹ Harry J. Baker, Introduction to Exceptional Children, New York : Macmillan, 1959. p. 364 - 383.

เวลาเรียนด้วยการฟังในการวิจัยนี้ หมายถึง เวลาที่นักเรียนทั้งชั้นใช้ไปในกรฟังคำพูด การอ่านของครู ไม่ได้หมายความว่า ความเข้าใจ ความสนใจในการฟังคำพูด การก้านของผู้พูดและผู้อ่านเหล่านั้น ฉะนั้น ตัวแปรอิสระที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้คือระดับการศึกษา ส่วนตัวแปรตามคือการใช้เวลาเรียนด้วยการฟังของนักเรียนทั้งสองระดับ การวิจัยนี้มีได้คำนึงถึง องค์ประกอบอื่น ๆ เช่น อายุ เพศ สุขภาพ ระดับสติปัญญา ของครูและนักเรียน ลักษณะประเภทวิชา ตลอดจนวิธีการสอนในแต่ละภาคเรียนของครูผู้สอน อันอาจจะเป็นผลกระทบต่อการใช้เวลาเรียนด้วยการฟังของนักเรียนเป็นรายบุคคล ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้หลักการสุ่ม (Randomization) เป็นวิธีควบคุม

การฟังในที่นี้ถือว่า นักเรียนทุกคนฟังคำพูด การอ่าน การบรรยายของครู หรือบุคคลอื่น อันเป็นผลเนื่องมาจากการสอนของครูทั้งหมด

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัยอาจเกิดขึ้นได้ เนื่องจากวิธีการสอนของครูในแต่ละวิชาในแต่ละภาคเรียนและในแต่ละโรงเรียนไม่เหมือนกัน ข้อค้นพบของการวิจัยนี้อาจจะใช้เป็นข้อสรุปโดยทั่วไปไม่ได้

ในการสุ่มตัวอย่างซึ่งใช้เวลาเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในจังหวัดพระนครและธนบุรีเป็นตัวแทนของเวลาเรียนในระดับประถมศึกษาตอนต้นในจังหวัดพระนครและธนบุรีทั้งหมดอาจทำให้การวิจัยบกพร่องได้ ถ้าหากตัวอย่างประชากรดังกล่าวไม่ได้เป็นตัวแทนที่แท้จริงเนื่องจากเกิดการสุ่ม (Randomization) ไม่พอเพียงก็ได้

การใช้เทคนิควิธีสังเกตโดยตรง (Direct Observation Technique) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลอาจมีข้อบกพร่องได้หลายประการคือ

ก. ความลำเอียงของผู้สังเกตในการตัดสินใจและตีความหมายพฤติกรรมของผู้ได้รับการสังเกตหรือสิ่งที่ได้รับการสังเกต

ข. ทักษะคติและอคติต่อผู้ได้รับการสังเกต

ค. ผู้สังเกตไม่ไวต่อพฤติกรรมที่ตนสังเกต

ง. สภาพทางกาย อารมณ์ของผู้สังเกตที่มีผลต่อการบันทึกข้อมูล

จ. อิทธิพลของผู้สังเกตต่อผู้ได้รับการสังเกตอาจมีผลทำให้ผู้ได้รับการสังเกตเปลี่ยนแปลง

พฤติกรรม

จ. การรู้ตัวของผู้ได้รับการสังเกตอาจมีผลต่อพฤติกรรมที่แสดงออก¹

เนื่องจากการใช้เทคนิควิธีสังเกตโดยตรงมีข้อบกพร่องได้หลายประการ ดังกล่าวแล้วข้างต้น ดังนั้นเพื่อให้การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ข้อมูลที่แม่นยำมากที่สุด ผู้วิจัยจึงพยายามจำกัดข้อบกพร่องให้น้อยลงโดยผู้วิจัยได้ทำการสังเกตแต่เพียงผู้เดียว อันจะช่วยให้ได้ใช้เกณฑ์การสังเกตอย่างเดียวกันโดยตลอด นอกจากนี้เพื่อให้การสังเกตมีความแน่นอนไม่คลาดเคลื่อนและไม่มีความลำเอียง ผู้วิจัยได้ใช้บัตรสังเกตทำให้การสังเกตทั้งหมดมีความเป็นปรนัยในแง่เนื้อเรื่องที่สังเกต กำหนดเวลา ความคล่องแคล่วในการจดบันทึกและอื่น ๆ

คำจำกัดความ

เวลาเรียนด้วยการฟัง หมายถึง เวลาที่นักเรียนทั้งชั้นใช้เรียนจากการรับฟังเสียงที่เป็นภาษาจากการพูด การบรรยาย อธิบาย อภิปราย รายงานปากเปล่าและการอ่านของครู หรือบุคคลอื่น หรือนักเรียนด้วยกันในห้องเรียนซึ่งเป็นผลจากการใช้วิธีการสอนแบบต่าง ๆ ของครู เมื่อนักเรียนนั้นไม่ได้กระทำกิจกรรมทางภาษาอื่น ๆ ซึ่งได้แก่ การพูด อ่านและเขียนในเวลาเดียวกับการฟังนั้น

ได้กำหนดลักษณะการใช้เวลาเรียนด้วยการฟังดังนี้.—

ก. การใช้เวลาเรียนด้วยการฟังร้อยละ 100 หมายถึง การฟังการพูด การบรรยาย การอ่าน อธิบาย เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่เรียน ซึ่งนักเรียนมิได้กระทำกิจกรรมทางภาษาอื่น ๆ ในระยะเวลานั้นเลย เช่น นักเรียนฟังการบรรยาย 15 นาที และในระหว่าง 15 นาทีนั้น นักเรียนมิได้มีกิจกรรมหรือพฤติกรรมอื่น ๆ เลย จะถือว่า นักเรียนใช้เวลานั้นเป็นเวลาเรียนด้วยการฟังทั้งหมด 15 นาที

ข. การใช้เวลาเรียนด้วยการฟังร้อยละ 50 หมายถึง การฟังการอภิปรายระหว่างครูกับนักเรียนทั้งชั้น การพูด การเขียน หรืออ่าน ตามคำพูดของครูผู้สอน หรือผู้อ่านที่มีได้เป็นนักเรียนในห้องเรียนนั้น ซึ่งนักเรียนมีกิจกรรมทางภาษาอื่น ๆ หรือกิจกรรมอื่น ๆ ไปพร้อมกับการฟังในระยะเวลาสั้นด้วย ตัวอย่างเช่น นักเรียนฟังการอภิปราย 10 นาที หรือจดถามคามคำพูด (การบอก) ของครูผู้สอน 10 นาที จะถือว่า นักเรียนใช้เวลาในระยะนั้น เป็นเวลาเรียนด้วยการฟังเพียง 5 นาที

¹ Carter V. Good and Douglas E. Scates, Method of Research, New York : Appleton-Century Crofts, Inc., 1954. p. 646-662.

ค. การใช้เวลาเรียนด้วยการฟังการพูด หรืออ่าน หรือรายงานปากเปล่าของนักเรียนในห้องเรียนเดียวกัน หรือการฟัง การพูด อ่าน หรืออธิบายของครู หรือของบุคคลอื่นของนักเรียนบางคน จะพิจารณาตามอัตราส่วนของจำนวนนักเรียนที่ฟังกับจำนวนนักเรียนทั้งหมด ตัวอย่างเช่น จำนวนนักเรียนในห้องทั้งหมดมี 36 คน รายงานปากเปล่าหน้าชั้น 1 คน เป็นเวลา 4 นาที จะถือว่านักเรียนเรียนด้วยการฟังเป็นเวลา $\frac{36-1}{36} \times 4$ เท่ากับ 3.89 นาที

อีกตัวอย่างหนึ่ง คือ ถ้าครูอธิบายให้นักเรียนที่ไม่เข้าใจเนื้อหาวิชาที่เรียนในห้องเรียนนั้น เป็นรายบุคคลโดยเฉพาะเป็นเวลา 3 นาที จะถือว่านักเรียนทั้งชั้นเรียนด้วยการฟังเป็นเวลา $\frac{1}{30} \times 3$ เท่ากับ 0.083 นาที

ง. ถ้านักเรียนกระทำกิจกรรมทางภาษาอื่น ๆ หรือพฤติกรรมอื่น ๆ ที่มีใช้การฟังแล้ว จะถือว่านักเรียนไม่ใช้เวลาเรียนด้วยการฟังในระยะเวลาอันสั้น

หน่วยการวัดเวลาเรียนด้วยการฟัง คิดเป็น นาที ต่คน หนึ่งชั่วโมง

นักเรียนระดับมัธยมศึกษา หมายถึง นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามแผนการศึกษาชาติฉบับพุทธศักราช 2503

นักเรียนระดับประถมศึกษา หมายถึง นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นตามแผนการศึกษาชาติฉบับพุทธศักราช 2503

การฟัง เป็นทักษะการรับความรู้ ความคิด ความเข้าใจเข้าสู่ตัวบุคคลทักษะหนึ่ง ถ้านักเรียนมีทักษะการรับทางภาษา (Intake Skill) มากก็จะมีความรู้ ความเข้าใจมาก และถ้ามีการฝึกทักษะการฟังที่ถูกวิธีแล้ว ก็จะทำให้เกิดการพัฒนาทักษะทางภาษาอื่น ๆ เช่น การพูด อ่าน และเขียนได้อย่างดีด้วย การฟังซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญ การศึกษาเปรียบเทียบการใช้เวลาเรียนด้วยการฟังในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาถ้าค้นพบว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาใช้เวลาเรียนด้วยการฟังมากกว่าระดับประถมศึกษาแล้วก็น่าจะสอดคล้องกับเหตุผลตามความเป็นจริง เพราะนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโตกว่าน่าจะมีควมสนใจนานกว่า อุตุนกว่านักเรียนประถมศึกษา ในการอยู่เฉยเพื่อฟังได้ การจัดช่วงเวลาสอนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา มักจะมีช่วงเวลายาวนานกว่าการสอนนักเรียนระดับประถมศึกษา ซึ่งนับว่าเหมาะสมแล้ว